

Перспективед пешдачуйна санайа РСС Эрмэнистане Нэвтсалиеда

Чава гэмэямна шыаг'та го ветно бса жи хобак'аред Эрмэнистане Советне араред Өрмэчсаране коттунне бш пабуно на мзын шубуарын.

Дахкда Нэваде Н. С. Хрушчова у раредот контролда ед пешдачуйна малбуна шыаг'тинеу ТРСС бона салад 1959-1965-а программа вар пада дьба пешдачуйна экономикане, культуране у дьба ховшарына н'аде хоб'арын материалне хатийн к'ышарына.

Өраред эр'ярт'ела хатийн к'ышарына, воки салад Нэвтсалиеда өчкөзд даранитне дь сэр гэмэямна территория Т'ифада Советне горже чава бена шыагарына у гэрке че бькин. воки долгомомонтия т'обитне у ресурсед майни ед рош'ед воде т'и баш'арыа у б'са жи ед һэр республикане бш чамэи у рьнд бьдн хобате. Хатийн к'ышарыне, воки санайа гьран че дьба годе хыке пешда һэр'э к'ыжн к'э гэмэямна малбуна шыаг'тине.

Бе Нэвтсалиеда жи бе темпед дьче ве пешда һэр'э санайа РСС Эрмэнистане. Сала 1965-а һәмбери сала 1959-а чала бордане продукция санайа г'омори ве продукаса нэв'еда, нава салхатча б'е һэсебе ор'э продукция санайе ве бш 12 салафэ зедь-бо.

Пешдачуйна энергетикае

Бона бе темпед лэ пешдачуйна санайе ве лазьмо бона энергетикае чом'е п'а сафа-к'урый партине у өбкөмате ие п'ера республикане мода ве п'ак бе сафькирыне.

Ньа хатийа стандиа энергетикае һэсб дьбо заласа авт гола Севане, к'и хыж электорстандид каскада Севан-Брейдане хобате. Нава ван до салад һанада до стансион ве каскадей пащын йа Аг'арбекаине у Ереване ве т'аслимни хобате бькин. Әв энергия электорке го жы каскада ве стандартне һимни бе һэсебе авт гола Севане-Әв. Йа нава годе нем дьбо.

САЛА 1965-А, ҺӨМБЕРИ САЛА 1958-А ХӨРӨЖЬРИНА ЭЛЕКТРОЭНЕРГИЕ

Бь 1,8 ШАРА ВЕ ЗЕДӘБӨ

Мошала һ'imли йа кимьрына хышарына авт гола Севане у электорна энергетикае һэсб дьбо сала 1960-на ашина жьж өраред'е Аг'астар'а һ'отани Ереване, у би ве г'аза т'обитнеу баш республикане бе рашарына. Бь ве г'аза т'обитнеу стансид горжекопей электоринеу өр до Ереване у Ахтэе ве бена чыкына. Хыжкэ ве йоке рйа электоринеу волтажа бьдн йа Аг'астар-Ереване те чыкына у

аве сала 1960-ны жи система Арбекаинеу энергетике токе бьдн республикане. Нэв'абуна й элвсалиеда станса электоринеу йэ мэзэи к'ор ч'аме Вороти-Тог'ево те чыкына, ве т'аслимни хобате бькин.

Пешдачуйна санайа металургияе

Республиканеда шьед өкынате сафьро у молдиче голук һанэ у аша йожа мьшале дьбо, воки өр һэдэ металургия ронги у санайа ч'имомеие бе темпед лэ пешдачуйна санайа к'ышарыне, воки хыке даранитна комбинат'е. Капала даранитна комбинат'е, воки хыке у Двастаргөйө сөфьропаране, даранитна модиед Қа-н'иче, Шамлуге у Ахт'агазе м'оджыбт'е бе чапык мэзэи зедь-боны ве шьудна Нэвтсалиеда комбинат'е Аг'аракейн сөфьро-молдичане фабрика Аг'алаеи дьвалондына ве жы сө шара эр'эрт зедь-бо, де йа һашотчыкыне ве воки һ'өвт шара зедь-бо.

Галык н'ардаро чыкына к'убинэ ч'йа мадине-к'имияеу мэзэи йэ н'оййа Ахтэе. К'ур'анитна өкынате хав бона даранитна алфунчике жы шьед дур тыны. Нава жы чонд салада геолога дь н'оййа Ахтэе өкынате хав көр'э дьбжэн «Севенте нефелине» дьтэнэ у жи циннит алфунчике дьбэн бона даранитна алфунчике дьбэн хобате, ве бьдн хобате.

Пешдачуйна санайа к'имияе

Бона мисарькырна өварпа Плекума Коммөж'аэна ПКТС майб'йа сала 1958-а дьрөндө пешдачуйна санайа к'имияе у бөрэ т'аркыны зедьарына даранитна материалеу.

САЛАД 1959-1965-А ВЕ

Чава гэмэямна даранитна санайа к'имияе республиканеда сала 1965-а һәмбери сала 1958-а ве 3,3 шара зедьбо.

риалед синтетик у материалед нэв'обитнеу планэ Нэвтсалиеда мьшаред фире хатийа к'ышарына. Нава санайа республиканеи ч'имнеда г'аза т'обитнеу чава өкынате хав ве голэи бьдн хобате.

Заводы нане Кирове ве даранитна кучуки синтетик бьдн зедь-боны у дэст бш борданэ өпеке пол'арамичик бьдн. Әвчө өере нане даранитна кабеледэ ч'ава материалэ изолэцион дьбн хобате. Әвчө бса жи дьбн хобате ч'ава материалэ чыкына, жы же һурмурид нане мала һазь дькин.

Моза даранитна т'окьаред автот'окек дьбэн т'обитинькына даранитна кулда дьн папарне, йа кэ бона һазькырна т'окьаред автот'окек дьбэн хобате. Нава даранитна т'обит'аред автот'окек хобатандына ве корде т'айхыкырна т'окьаред автот'окек дьбэн хобате бькин.

ве 40 салафэ зедь боны у кучукуке ве 20 салафэ кем бе хышарына, аша йожа ве мьшале бьдн, воки нава салхатчэ жы 20 һэзар тоннаей эдэрт'е һөмбө бе һэвшандына.

Нава ачи чонд салада бш Кировае дэстхэчкэнд Нэва ве т'аслимни хобате бьчн, өвчане ве һэзалыма жы асетате һазькырны, көвөрд өкынати у провалент к'имияеи дьбо бьдн. Хатийа к'ышарыне, воки республиканеи дьвалондына рашарына даранитна реалт'е ч'имиякыне, витамини у г'азэи продуктед майни.

Пешдачуйна санайа электротехникае у һашотчыкына

Бе темпед мэзэи паша һэр'э ч'ылдэ санайеи бсая сафьро, чава йа электротехникае у һашотчыкына. Чава даранитна электротехникыне Нэвтсалиеда ве жы сө шара эр'эрт зедь-бо, де йа һашотчыкыне ве воки һ'өвт шара зедь-бо.

Санайа электротехникае хөж'э зедьарына чава даранитна генератор, трансформатор, стансион электоринеу Нэва, һэжөкөд электоринеу шьйаде кабеле у т'ышт майни у бса жи һазькырна шүр-шүр'э һурмурид т'оэе, хатийа к'ышарыне жы дэстхэчкэнд т'оэе чыкн. Ереване дь бе чыкына зьвода электорматериаламици у ишдрозако (погрывовина).

Ве дэст бш һазькырна компакт металекричане, молд'юта, феррита, шүр-шүр'э п'аред бона һашотчыкыне бькин.

Бона пешдачуйна һашотчыкыне у даранитна мьшаред автот'имизация бш һэсб дьбн чава ч'имнедэ санайа республиканеи мьшаре шьаһ'э перспективед голук п'ак йэно. Бона пешдачуйна даранитна ван һашотд һөрө рашарына жы сала 1955-а дэстхэрт'е дэст бш т'ашыкырна шьөзө шдрет бим-ч'ер'бандице, конструкторы у һашотчыкыне бьдн. Бе Нэвтсалиеда даранитна һашотд электоркуварыне дь зьвода «Электротомпроб» ве дь шара у иви зедь бо, лэ заводэ Ереванеи һашотчыкыне ве жы г'аза шара эр'эрт зедь бо. Ве дьна дэст бш һазькырна йа дэстхэчкэнд т'оэе, воки, чава ч'ирокотимизация томвозукумизация у һашотд майни.

Завода Кироваканеи «Автоматика»-е ве һашотд электрониеи автоматизациячарына процесед даранитне бьдн. Хыжкэ ве йоке п'алледа хатийа к'ышарыне воки дэстхэчкэнд т'оэе бьдн. Арзине ве бе чыкына заводэ көвөрд техникни рашарына. Ве би жы корунда нэв'обитнеу кэ комбинат'е Кироваканеи к'имияе дьбн дьбо, бона санайа соф'өта у һашотчыкыне ве көвөрд рашарына бьдн. Завод бш чыкына бса жи чонд нэв'обит республиканеи майнида.

Пешдачуйна дэгэрчэкыне

Дэгэрчэкыны республикане мода ве гэрлэи пешда һэр'э мацал же бена өфрандияне, воки һөмөкө дэстхэчкэнд м'одозд Нэвтсалиеи һазь бькин. Нэвт'анитна республиканеда до шүр'э дэгэрчэкыне-дэгэрчэкыне дьбатыа Нэвтсалие-ед пнгиб'урине у ед ч'имияне.

Ньа г'ена чыкына у ве сал т'аслимни хобате бькин у дэст

быки хобэтына сэ зьвода к'имия жи.

Бона завелд машинакынеу бш һашотд Нэвтсалиеи, бш долва у бш чыгуе бьдн рашарына Лусавандэ заводэ инструкторнеи мэзэи те чыкына.

Алие машинакынеида хатийа к'ышарыне, воки дэстхэчкэнд т'оэе чыкн. Чыкн г'аза т'обитнеу ке стандартне, дома жи те чыкына заводэ но ве ашарына бона г'аза һазь бьки. Йөв өр һэдэ механизанасакырна просесе б'ричэ көврэ голук фирмыне дь Ленинпате даранитна хышарыне һашотчыкыне бе ч'имияне. Хыжкэ ве йоке же г'аза т'аслимни хобате бькин заводэ даранитна дьмөвөзд истансидэ заводэ дэгэрчэк рашарына бона саф'өта, һашотчыкыне т'ышт майни.

Пешдачуйна санайа өкынате чыкыне

Нэвтсалиеда сэр малбуна у мәтийо т'обитнеу республикане ве 32 миллиард мант г'өра бе хөж'аме. Плекума Коммөж'аэна Эрмэнистане но исли мога мьшарэ бш, пьре даки пешна т'обитнеу дэстхэчкэнд республиканеи мьшарэ вар һэдэ пешдачуйна бш дустриа чыкына у санайа ишаред чыкына гэрже мажэ бьдн. Чыкына хыжкэ чыкына т'обитнеу кэ планэ Нэвтсалиеи дьтэнэ к'ышарыне бсэ қөддэнэ.

Бона ве йэке жи хатийа к'имиякыне, жы даранитна конструкторы барварынеи Нэвтсалиеи у бса жи өкынате чыкына бе чапык мэзэи бьдн зедь-бо.

Горжэ Нэвт'анитна сала 1961-а рашарна конструкторед Нэвтсалиеи зедь боны у бш г'имни т'обитнеу 200 һэзар кубометри, сала 1965-а Нэвт'ани 400 һэзар кубометри йэне же жы шьащна эр'эрт зедь бо.

САЛАД 1959-1965-А ВЕ

ЗЕДӘБӨ 1,7 ШАРА

Чава гэмэямна даранитна санайа сыкэ республиканеда сала 1965-а һәмбери сала 1958-а ве шара зедьбо.

Хобак'аред республикане болэи ша дэст бш зедьарына өпөкө Нэвтсалие көрнэ. Әвчанэ өпөкө сөстэликне өфранцияны у дьбн воки планэ сала 1958-а һөв'дэ зыт'ар у зодэ бьдн. Даранитна дьвалондына г'олук дэстхэчкэнд Нэв'адына сэр хьво, воки Нэвтсалие жы в'өдэ зыт'ар нэв'обитна салада бьдн. А. Гергов, Н. С. Хрушчов у трансформатор ПКТ Эрмэнистане

Дэстхэчкэнд сөврине санайа у трансформатор ПКТ Эрмэнистане

